

Štrukturálne fondy nie sú strašiak, ale jedinečná príležitosť

Author: SF / Juraj Pokorný | Published: 03.10.2008

Obrovská šanca pre tých, ktorí vedia, ako na to, obávaná nočná mora u tých, čo síce chcú, ale pojem „štrukturálny fond“ im naháňa strach. Nízky záujem plodí nevedomosť - napríklad aj o tom, ako sa nesprávnym postupom pripraviť o jedinečnú príležitosť. Tí, čo si dovoľia uchádzať sa o európsku peňažnú injekciu, sa celkom prirodzene dožadujú praktickej rady s návodom ako postupovať. A pýtajú sa. Napríklad čím začať pri žiadosti o nenávratný finančný príspevok (NFP) z eurofondov? Koľko času v priemere pretečie od jej podania až po spustenie samotného projektu? A teraz dilemma - pripravovať ho vlastnými silami, alebo využiť firmu, ktorá sa na odborné poradenstvo v tejto sfére špecializuje? V akom rozsahu by sa kúpna cena pozemkov mohla považovať za oprávnený náklad? Podstupujem ako prijímateľ pomoci tiež istú mieru „podnikateľského rizika“ a v čom spočíva? Aj na takéto otázky hľadalo utorkové diskusné stretnutie internetového časopisu Stavebné fórum.sk nazvané Štrukturálne fondy Európskej únie primerané odpovede.

Identifikácia žiadateľov je nastavená

Možnosti a systémy financovania projektov z fondov EÚ v programovom období 2007 až 2013 a postup získania NFP priblížila **Ing. Jarmila Čišecká** z Ministerstva financií SR. Ako uviedla, žiadosť sa dá predkladať v rámci jedenástich operačných programov: informatizácia spoločnosti, zdravotníctvo, výskum a vývoj, životné prostredie, doprava, regionálny operačný program, zamestnanosť a sociálna inklúzia, vzdelávanie, technická pomoc, konkurencieschopnosť a hospodársky rast a Bratislavský kraj. Upozornila na fakt, že v novom programovom období dochádza k inému výpočtu pomerov financovania, pričom žiadateľ sa na financovaní svojho projektu musí podieľať minimálne piatimi percentami z celkových oprávnených výdavkov.

V ďalšej časti svojho vystúpenia sa Čišecká dotkla troch typov financovania: refundáciou (žiadosť o platbu

možno podávať priebežne), zálohovými platbami (vo výške približne ročného rozpočtu na projekt) a predfinancovaním (na základe nezaplatených účtovných dokladov vystavených dodávateľom). Takisto vysvetlila schému zapojenia všetkých orgánov do implementácie štrukturálnych fondov. Kontrolný mechanizmus zabezpečujú Európska komisia (orgán auditu), ministerstvo financií (certifikačný orgán) a príslušné ministerstvo (riadiaci orgán), ktorého činnosť - najmä či postupovalo v súlade s nastavenými postupmi - preveruje certifikačný orgán. Keďže ministerstvo má na spracovanie žiadosti 30 pracovných dní, žiadateľom odporučila dohodnúť s dodávateľom termín aspoň do 60 pracovných dní.

Omyl či nedorozumenie Číšecká vylučuje: identifikácia oprávnených žiadateľov je už vopred nastavená, takže záujemca, pokiaľ si programový manuál dôkladne preštuduje, to prakticky nemôže poplieť. Na otázku, či sa nemocnica, ktorá sa zmení z príspevkovej organizácie na akciovú spoločnosť, môže stať oprávneným žiadateľom, odpovedala, že jedine vtedy, ak je v stopercentnom vlastníctve obce. Vzhľadom na pomerne nízku alokáciu pre Bratislavu - iba 87 miliónov Sk (nečudo, veď ide o jeden z najbohatších regiónov Európy) - však nákladným projektom nádej nebliká. Takto to vidí napríklad aj v lokalite Čierna Voda, kde v súčasnosti operuje veľa solventných developerov, nikto však nerieši problém spodnej vody spojeným úsilím, ktoré by vyústilo do komplexného projektu odvodnenia. Ako Číšecká odporučila, uchádzači o NFP nájdu všetky potrebné informácie na stránke [ministerstva financií](#).

Zelená rozvoju hnedých parkov

Ing. Ján Krak zo Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO), ktorá poskytuje konzultácie o využití pomoci zo štrukturálnych fondov EÚ, oboznámil účastníkov diskusného fóra s aktuálnou výzvou Ministerstva hospodárstva SR na predkladanie žiadostí o NFP, ktorá sa týka budovania hnedých priemyselných parkov a disponuje prostriedkami s alokovanou výškou 1,4 miliardy Sk. Cieľom tejto výzvy je podpora verejného sektoru pri budovaní infraštruktúry pomocou revitalizácie bývalých priemyselných či podnikateľských lokalít. Oprávnení prijímatelia môžu byť vyšší územný celok alebo obec. Za oprávnené budú považované tie výdavky, ktoré sa použijú na adaptáciu inžinierskych stavieb na daný projekt, búracie práce či asanáciu územia, odstránenie starých ekologických zátŕaží, nadobudnutie nehnuteľného majetku (budov a pozemkov) alebo na vyňatie pôdy z poľnohospodárskeho a lesného fondu. Výška pomoci je stanovená od 200-tisíc do 10 miliónov eur. Ako vyplýva z podkladov SARIO, v programovom období 2004 - 2006 bolo slovenským mestám a obciam v rámci štyroch výziev poskytnutých dokopy 16 NFP.

Výzva je verejným príslubom

O právnych aspektoch štrukturálnych fondov hovoril z pozície bohatej praxe **JUDr. Milan Žoldoš** zo spoločnosti Hagyari, Kubovič & Partners, s.r.o. Pripomenul, že na poskytovanie NFP existujú okrem základných právnych predpisov (zákony o podpore regionálneho rozvoja, rozpočtových pravidlách verejnej správy, finančnej kontrole a vnútornom audite, správach finančnej kontroly, slovenský obchodný zákonník a nariadenia ES upravujúce jednotlivé štrukturálne fondy) aj ďalšie relevantné dokumenty - napríklad výzva ministerstva (má charakter verejného príslubu, s ktorým súvisia prípadné oprávnenia žiadateľa), príručka pre žiadateľa, resp. konečného prijímateľa alebo uznesenia vlády k systému finančného riadenia štrukturálnych fondov a kohézneho fondu. Zmluva o poskytnutí NFP uzatvorená medzi príslušným riadiacim orgánom a žiadateľom stanovuje maximálny limit oprávnených výdavkov, ustanovenie o zmluvnej pokute za porušenie finančnej disciplíny, ako aj dátum realizácie projektu. Medzi základné povinnosti prijímateľa patrí zákaz podstatnej zmeny projektu v priebehu najmenej 5 rokov, povinnosť postupovať podľa zákona o verejnom obstarávaní alebo posielat' riadiacemu orgánu monitorovacie správy o plnení projektu (v opačnom prípade zasadá monitorovacia komisia). Zmluvu je možné ukončiť riadnou realizáciou projektu, dohodou alebo odstúpením od zmluvy, čo je - okrem nevyčerpania príspevku, nedosiahnutia požadovaných ukazovateľov a porušenia finančnej disciplíny - jeden z dôvodov na vrátenie NFP. Na otázku z pléna, či je žalovateľné aj to, keď ministerstvo mešká s výzvou, odpovedal: „Obávam sa, že to nebude ľahká žaloba. Nároky totiž vznikajú až vtedy, keď je výzva zverejnená.“

Príležitosť ekonomicky pozdvihnúť zaostávajúce regióny a dostať ich na úroveň vyspelých nefunguje sama od seba - treba chcieť, no najmä vedieť sa jej chopiť. Diskusné stretnutie preukázalo vlastnú zmyslupnosť predovšetkým v tom, že pootvorilo okno svetlu lepšieho chápania napohľad zložitej problematiky, okolo ktorej vládne zatiaľ mnoho nejasností a teoretizovania. Transparentnosť postupu pri využívaní štrukturálnych fondov a hlbšia informovanosť investorov zaujímajúcich sa o veľké projekty v slabších regiónoch napĺňa praktickým obsahom samotné tézy európskej filozofie solidarity. A je nad jedinú pochybnosť, že na spoločnom výsledku získajú nielen podnikatelia, ale najmä obyvatelia, región i štát, ktorý si takto ušetrí prostriedky na iné, rovnako dôležité účely.

Trochu teórie nezaškodí

V programovom období 2007 až 2013 sa budú strategické ciele európskej regionálnej politiky presadzovať cez Európsky fond regionálneho rozvoja na zníženie regionálnych rozdielov a Európsky sociálny fond na modernizáciu vzdelávania a podporu zamestnanosti. Z pôvodne štyroch dnes teda fungujú už iba dva štrukturálne fondy - tzv. eurofondy, ktoré v súčinnosti s Kohéznym fondom zriadeným pre nadčasové projekty v oblasti infraštruktúry, životného prostredia a transeurópskych dopravných sietí podporujú program vyrovnávania medziregionálnych disproporcií.

Peňazí na ne však neubudlo - práve naopak. Kým na obdobie 2000 až 2006 bolo na všetky štyri štrukturálne fondy vyčlenených spolu 195 miliárd eur, rozpočet nového programového obdobia 2007 až 2013 sa už vyšplhal na 277,703 miliárd. Programové obdobie trvá spravidla sedem rokov, momentálne prebiehajúce ohraničujú roky 2007 až 2013. V uplynulom - tzv. skrátenom období (2004-2006) malo Slovensko zo štrukturálnych fondov k dispozícii 1,05 miliárd eur, na roky 2007 až 2013 ich dostane už 7,68 miliárd. Platí princíp, že vyčlenené prostriedky za daný rok sa dajú čerpať ešte 24 mesiacov po jeho skončení, takže posledné europeniaze zo skrátenej periódy si treba

„vyzdvihnúť“ do konca roka 2008.

Aktuálne programové obdobie (2007-2013) má ohľadom financovania zo štrukturálnych fondov zakotvené tri ťažiskové ciele:

1. **Konvergencia** - platí pre regióny, ktorých HDP na obyvateľa je menší ako 75% priemerného HDP v EÚ (v prípade SR celé jej územie s výnimkou Bratislavského kraja).
2. **Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť** - regióny, ktoré nie sú v cieľovej kategórii Konvergencia (v prípade SR Bratislavský kraj).
3. **Európska územná spolupráca** - zameraný na posilnenie cezhraničnej, nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce.

Obrázky - Andrej Kližan

03.10.2008 16:15, SF / Juraj Pokorný

